

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу.

Адреса Редакції і Адміністрації: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10, II. п.
Редакція рукописів не звертає.
Невідписаних дописів не містять.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 2:50 зол. За границею 2 ам. долари в рік, або їх вартість в ин. валюті.
Чековеkonto П. К. О. ч. 151.520.
В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Виходить в кожную суботу.

Ціна примірника 20 сот.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

ТАКА Є ВОЛЯ ПРАЦЮЮЧИХ МАС УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ:

**Дати свободу слова й письма!
Дати свободу політичних переконань!**

**Випустити на волю всіх політичних в'язнів!
Боротьба за ці кличі аж до перемоги!**

ВІЧА І ЗБОРИ.

Позір Косівщина!

Дня 6. липня відбудеться велике селянське віче

в Косові

яке скликає Повітова Управа УСРП.

Дня 7. липня в середу відбудеться повітова конференція Української Соціалістично-Радикальної Партії

в Косові.

Делегати з сіл і партійних громад повинні обов'язково прийти.

**Селянські Свята в честь І. Франка.
Позір Рудеччина!**

Свято в честь І. Франка відбудеться дня 11. липня в Рудках. Свято улаштують в честь свого Учителя виключно самі селяне. В програмі свята є: Святочна промова, шість співів, деклямації і вистава "Украдене щастя". Весь прихід зі свята призначений на пам'ятник. Вступ по 1 зол. і по 50 сот.

ВЖЕ ПОЯВИЛОСЯ ПЕРШЕ ЧИСЛО ОРГАНУ РУХАНКОВО ПОЖАРНИЧИХ ТОВАРИСТВ «ЛУГІВ»

„Вісти з Лугу“

Місячник, присвячений справам руханки, пожеарництва, виховання ітд. Ціна 25 сот. Передплата до кінця року 1.50 зол. Адреса: «Вісти з Лугу», Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Криваві робітничі заворушення.

За короткий час, бо ледве на протязі кількох тижнів «морального відродження» Польщі, вже оце втретє полялася кров польського працюючого народу на вулицях. Дня 27 червня в місті Іновроцлаві відбулося віче улаштоване польською партією соціалістичною. Учасники віча пішли після наради походом через місто. Тому, що походу не зголошено попередити у властей, комендант поліції Бічиско заступив робітникам дорогу та закликав їх, щоби розійшлися. Як подають урядові круги, робітники перші накинулися на поліцію, бажаючи її обеззброїти. Тоді комендант дав розказ стріляти. Вислід кривавого дня такий: два робітники вбиті, 9 тяжко ранених і багато лекше — з поліції оден тяжко ранений, чотирьох лекше.

3 поза тюремних крат коломиїської тюрми.

Нічю 18. на 19. квітня переведено масові труси і арештування на цілім

Покутті. Арештовано около 50 осіб, котрих проваджено на постерунки, де змушались в страшний спосіб, н. пр. стискали пальці у дверех, провадили нічю до ліса, страшили розстрілом за принадлежність до комуністичної партії. Судове слідство не виказало ніякої вини, тому частину арештованих випущено на волю, а решта, 15 осіб, дальше сидить у слідчій тюрмі, де порушують справи, розсліджувані вже тому три роки. Тому, що ціле слідство опирається на фальшивих доносів, політичні в'язні розпочали 4. червня ц. р. голодівку, домагаючись акту обжаловання або випущення на волю. Ось як виглядає свобода особи і переконань у Польщі! Перебувають у тюрмі: Микола Роба, Василь Жовтяк, Федір Гарасимюк, Антін Атаманюк, Павлюк Юрко, Юрко Іванчук, Андрій Гаврилюк, Михайло Фанчук, Зенон Бокатчук, Яків Мендзат ітд.

Redakcja Czas. „Hromadskij Holos“ Pr. 298/26
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Hromadskij Holos“ Nr. 25 z dnia 26.6.1926 pod tytułem: „Seto mowczaty ne bude!“ między słowami: pid stit... a słowami: Seto dalsze; 2) „Proty czornosotenstwa“ a) między słowami: w naszій... a słowami: borotbi, b) między słowami: po storoni... a słowami: i wyrzyskuwanych, c) między słowami: proty... a słowami: ta ekonomicznoho, d) między słowami: socjalnyj... a słowami: borotbi, zawierają ad 1) i 2) znamiona zbrodni z § 65 a) uk., że zatem zarządza przez Prokuraturę dnia 24.6.1926 i w tym dniu wykonana konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dzpp. Nr. 6/1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł.

Lwów, 25. VI. 1926.

Hawel

В овечій шкірі -- вовки.

Від часу варшавського перевороту маршала Пілсудського розпочали всі польські так зв. ліві партії формальні герці по українських землях. Польська партія соціалістична (ППС), Вітосівці („Пяст“), Польське „хлопське стронництво“ (Брилівці) улаштували майже в кождім українській повіті свої демонстраційні віча, на котрих хотіли вони виказати, що „руські людєк“ стоїть за ними. На ті віча стягали людей агітатори всілякою демагогією: Обіцяли, що на вічу будуть роздавати легітимації, на підставі котрих будуть людей допускати до парцеляції і т. п. Представляли себе страшними соціалістами й революціонерами, котрі дадуть українському народові землю.

Польські старости не клали тим польським партіям ніяких перешкод ні в агітації, ні у відбуванні віч. Одні з них робили це з тим рахунком, що не знати, хто виграє, а тому треба всюди приятеля мати. Другі, і то більшість, потурали й потурають цій польській соціалістичній і людській агітації з національних причин: Мовляв, коли малиби зрости впливи українських партій, то хай уже радше скріпляться на українській землі польські соціалісти й людівці.

З цієї причини навіть вшехпольські старости прижмурювали очі на те, що поліційні постерунки творили мало що не гвардію цих партій, а наказні війти і їх писарі просто „уржендово“ зганяли українських селян на брилівські й пепесівські віча. В нас є відомости з цілого ряду повітів про таку поведінку цих польських „революціонерів“, що при помочі наказних війтів стягали на свої збори фільварбчю службу.

Мусимо ствердити, що ще знайшлося досить таких українських селян, котрі з невідомости йшли на такі віча й причинувалися до звеличання пепесівських і брилівських віч. В багато селах знаходилися навіть такі українські невідомі селяне, котрі записувалися до партії Бриля, платили йому партійний податок, передплачували його часопис і т. д. Певно, вони це робили тому, що не було кому їм вяснити, хто такий польський соціаліст й людівці, котрі тепер прикидаються приятелями українського працюючого народу.

Тому на всіх свідомих українських соціалістах-радикалах лежить той важкий обовязок вяснювати невідомим правдиву натуру пепесівців і брилівців. Соціалісти-радикали мусять допровадити до того, щоби кожний український селянин знав, що це ті самі польські „соціалісти“ й „людівці“ всіма силами попирали війну Польщі проти західної області Української Народної Республіки;

що зокрема брилівці своїми грішми разом з Вітосом обманом і терором перевели вибір хрунів Ілька і компанії при соймових виборах в р. 1922; що в клубі Бриля по нинішній день сидить 3-ох хрунів. Але найважливіше мусить знати український селянин і робітник: Що польські соціалісти й людівці навіть на папері не признають українському народові права,

Коли всі Ви, товариші селяне й ро-

бітники, будете всюди і при кожній нагоді освідомляти своїх менше освічених блищих і дальших сусідів, то тоді певно ніякий пепесівець чи брилівець не відважиться зробити кроку до українського села, бо українські селяне гнатимуть від себе цих своїх ворогів в овечих шкурах за десяту гору.

Оце задача всіх нас селян, українських соціалістів-радикалів. Ми мусимо тримати фронт на дві сторони рівночасно: Проти польської й жидівської буржуазії та проти її льокаїв — хочби вони прикидалися польськими соціалістами, людівцями чи українськими демократами.

3 вічевого руху.

Віче УСРП в селі Стронятині, пов. Львів, яке улаштувала дня 27 червня Повітова Управа УСРП, було першим вічем по війні в тим селі. Село є свідоме і визнається добре серед лісу партій, які повстали в останнім часі на українських землях під Польщею. На віче прибуло до 150 громадян мушці і жінок. Сільське свідоміє в селі. В селі всього 100 номерів. Є і фільварок. Село вбоге. В останніх літах багато терпить. Всі дуки залиті майже водою, бо про меліорацію ґрунтів, про дренавання, під польським пануванням і мряти не можна. Треба з тим почекати, аж принде своя правда. А тепер доволі в українського народу добра, коли йому поставили аж „двох польських“ міністрів земельних справ над головою на те, аби думали, якби землю передати в польські руки.

Віче отворив іменем Повітової Управи т. Павлів. До президії вибрано товаришів: Олексу Воробія — на предсідника, а Хомія Михайла — на секретаря. Описали в своїй промові представив т. Павлів господарське положення українського працюючого народу на Бел. Україні, Чехії, Румунії та основно обговорив те положення українського селянства під Польщею. В ярких красках представив господарську політику польського уряду у відношенні до українського селянства. Підчеркнув значення політичної і професійної організації

тов. Останович представив у своїй промові звязок, який має господарство народу з його політикою та накреслив завдання професійної організації селянства. Тов. Хомик представив значення політичного освідчення села. Тов. Сениця Іван говорив про значення преси в боротьбі з буржуазією та з її визиском, звивав до масової переддлати „Гром. Голосу“ та до приступлення в члени української соціалістично-радикальної партії, що боронить і організує укр. селян до боротьби за свої національні і класові інтереси. Учасник.

Унівське віче в Кропильниках, пов. Рудки відбулося дня 13 червня ц. р. Винало мізерно для УНДО. Видко, що минулася націонал-демократична попівсько-панська команда над селом. Бо ось, коли о. Онискевич Стефан, який скликав і реферував на вічу, запропонував на предсідника зборів місцевого пароха, селяне закричали: „не хочемо!“ Та охота на силу командувати селом, так зразила селян до стовпа унідистів в Рудеччині, що не прийняли також його другої пропозиції. Тоді щойно запитав о. Онискевич селян, кого вони хочуть мати в президії віча. До президії вибрано одного соціаліста-радикала і одного безпартійного селянина, але також по політичним поглядам лівого. Після такої науки о. Онискевич реферував уже дуже уговою, так, що з його реферату не можна було зміркувати, котра партія ліпша. Во облацях пливаніє!

Жадних резолюцій не поставлено, ані не ухвалено. Віче покінчилося відспіванням соціалістично-радикального гимну. Соцрад.

Що пишуть і говорять?

Польські „революціонери“.

ВАЦЛАВ СЕРОШЕВСКИ — це славний польський письменник. Колись був соціалістом, писав революційні пісні, навіть сам відсидів тюрму за робітничу справу. Ще в 1919 р. помістив він у „Роботнику“ вогненний протест проти людських знущань над українськими по-

лоненими й інтернованими в Бересті, Ланцуті і т. д.

Але та соціалістична революційність вивітрила вже давно з його голови, як і в інших польських „соціалістів“. От на днях помістив Серошевски в „Глосі Правди“ статтю, в котрій домагається обмеження виборчого права робітників. Крім цього хотівби він відобрати всякі громадянські права Українцям, бо жадає, щоби виборче право мав тільки той, хто вмє по польськи читати, писати й говорити. До такої „революційної“ щирости не додумався навіть вшехпольск Грабскі:

Нарешті промовили!

Теперішній Центральний Комітет УНДО хоче за всяку ціну затримати маску демократичности, поступовости й безкомпромісовости. Його львівські проводирі знають, що нині на ніяку угоду маса українського селянства й робітництва не піде, а тому вдають, що вони також на ніяку угоду не підуть. Ту політику львівських проводирів УНДО беруть провінціональні унівці цілком поважно, не підозріваючи, що більшість з них усе одно типичні опортуністи. Тому ті провінціональні унівці дуже занепокоєні політикою проводу УНДО.

Оден з тих перестрашених д-р. Окуневський (член Центр. Комітету) виписав довезного листа до редакції „Ради“, в котрім переконує всіх, що треба покинути всякі розмови про самостійну українську державу, а взятися до „реальної“ роботи. Ось його думки:

„Ви мрієте відразу о самостійній незалежній державі — від Сина аж по Дон, а задивившись в той державницький фантом (примару), заставляєте нас делегатів і провінцій не знати за чим і про що ухвалювати, щоби Управа партії з ніким не пересправляла, землю без винку людям роздавала і т. д....

...Прийшло в соїм до голосування над виборами президента, котрий силою факту мусить бути і нашим президентом держави. Польські наші, задивившись у фантом своєї державности, не знайшли способу, якби зробити конечними при виборі цієї голови держави і віддали білі картки....

...Ви убиваєте в краю всяку реальну політику... Це зробили ви вже погребавши разом з найспосібнішими людьми — „автономію орієнтацію“....

Д-р. Окуневський даремно непокоїть-ся, бо більшість Центр. Комітету УНДО стоїть за такою політикою, якої якраз домагається Окуневський: переговорів з польським правительством і угоди з ним. Найкращий доказ це те, що його ніхто за проповідь відречення програми з УНДО не викинув і не викине.

тратить даремно сили й папір: усе одно людей, котрі так думають як д-р. Окуневський, навіть пророк з пустині не переконавби.

Українська й польська правда.

Прокуратор Гртлер виголосив 25. червня 6-годинну обвинюючу промову проти 12 Українців за приналежність до військової організації. Звичайно, прокуратор представляв справу так, що „руські люд“ спокійни, а тільки деякі одиниці бунтуються. Це його стара тактика. Новістю була тільки слідуєча його заява: „Я маю відвагу тут ствердити прилюдно, що я вважаю злочин кожної особи хто би то вона не була, коли його поповнила, все таки злочином“. Тим хотів прокуратор відперти оборону обвинувачених,

що вони робили те саме, що робив Пилсудскі з своїми людьми в Росії (напади на поїзди, пошти, убийства при тім жаху-дармі).

Коли би прокуратор брав поважно вої слова, то він ще нині вніс би акт обвинувачення проти Пилсудського і товаришів за грабунки, убийства і т. д. Коли злочин є злочином усе, то не треба оглядатися на становище і на національність осіб. Передавлення все одно ще нема!

Але ми певні, що ніякий прокуратор проти польських боїварів обвинувачення не внесе.

З господарського життя на Великій Україні.

Плани на розвиток української промисловости.

Вища Рада Народнього Господарства розробила план української промисловости на 1926—7 рік. На перебудову української промисловости призначено на цей рік 91 мільонів карб., цебто 72% більше як у минулому році. На будівлю нових фабрик намічено 18 міль. карб. (до 7 міль. к. з минулого року). Задумують побудувати 10 нових фабрик: фабрику плугів на Запоріжжі, фабрику скла і фляшок у Лисичанську, цементу в Амвросіївці, взуття і тютюну в Харкові, олію в Марнополі, метало-обробочний на Правобережжі, скляний у Києві та ремієно в Новій Баварії.

Південний машинобудівельний трест має побудувати 5 нових фабрик за 9¹/₄ міль. карб. На відбудову інших галузів промисловости призначено 146 міль. карб. Після плану вся продукція України повинна в будучім році досягнути на гроші 3036 міль. довоєнних карбованців, в південно-будівельному тресті 445 міль. карб., продукція місцевої промисловости 1313 міль. к. Думають, що таким робом продукція збільшиться о 35% в порівнянні до минулого року.

Заробітну плату думають підвищити о 3%. Всіх робітників в республіканській промисловости буде занятих 1,119,000. Все те однак в ще далеке до передвоєнних норм.

Боротьба о землю.

Села Безгинівка та Михайлівка вже кілька літ позивалися за луки до суду. Селяне щораз більше обурювалися, коли дізналися, що на підставі судового вироку прийде до поділу спірної землі. Спеціальна комісія в складі завідувача районного земського відділу тов. Бачова, землеміра Фоміна і уповноважених селян Малишка та Кулініченка зїхала на спірну луку, щоби виконати постанову суду про розподіл. Але ще не зачали роботи, коли 250 мешканців села Безгинівки оточили комісію:

— Бий комісію! — почувися вигуки.

Гр. Сухина вдарив косою по голові т. Бачова, а коли той унав, обливаючись кровю, його почали бити також інші селяне. Друга частина натовпу з вигуком „слава“ кинулась на землеміра Фоміна. Цей просив селян, щоби припинили бійку.

— Я тебе давно шукав! — відповів Пташенко і вдарив Фоміна косою по го-

лові. Потім юрба кинулася на цілу комісію, не милуючи навіть робітників.

На побовище прибігли селяне з Царівки і Михайлівки та відвезли поранену комісію. На другий день хотіли селяне побити також міліціонера, що приїхав досліджувати за причинами побиття. Ледве втік.

До судової відповідальности потягнуто 24 селян. Вони боронилися тим, що землемір Фомін — хабарник.

Суд засудив Панаса Пташенка на розстріл. Також на смерть засуджено ще 13 інших селян, але замінено їм кару смерти на літа в'язниці від 2—5 років. Двох засуджено на 2 роки умовно. Решту звільнено.

Стільки подає „Коммунист“ з 13. V. 1926 р.

Говорять, що на Україні вирішили земельну справу. Писали, що в землі доволі і відступали її піджидівську колонізацію.

Чи брав Фомін хабарі чи не брав — всеодно виходить, що 14 селян треба було засудити на смерть. За що?

Земельна справа на Україні.

Майже з усіх сторін України сільські кореспонденти доносять про те, що земельна справа на Україні в багатьох місцевостях набуває незвичайної гостроти. В кождім майже числі газет, що виходять на Україні, приходять відомости про зловживання та про судові процеси на селян з цього приводу. Лубенський дописувач Олесь Кречет подає в ч. з 15. VI. „Коммуниста“ таку подію.

З літку 1924 р. селяне цькують проти сільського кореспондента Мойсея Іващенко, комуніста і незаможника. Нарешті вночі 1. березня 1925 на него зроблено замах. (Про замах на сільських кореспондентів дуже багато пишеться. Їх слушно чи неслухно вважають селяне агентами влади на селах). Його жінку Марію вбито, а він сам поранений двома вистрілами остав живий.

Згодом виявлено вбивців: секретара партійного осередку Фієнка, Боришпольця, Ковтуненка і Тарана. Дивним було те, що сількора, активного робітника найбільшого селянства, вбивають представники найбільшого селянства. Переведено суд. Фієнка засуджено на смерть, інших на 10 літ тюрми кожного. Найвищий суд вирок скасував і після нового слідства справа виглядає зовсім инакше.

В 1924 р. частина селян з Петрівцево висловилися за переведенням зміни землеустрою. Але це було невигідно для заможних селян, які різними способами гальмували справу, так що нового землеустрою таки не переведено. Тоді незаможники організують групу селян, які роблять старання, щоби їм виділено клина в порядку спілкового землеустрою. До групи ввійшов також Іващенко. Але при кінці року Іващенко міняє фронт, переходить з бідняцької групи до заможників і допомагає їм у Харкові в Народнім Комісаріяті Земельних Справ до цього, що клина таки не виділюється. Іващенко очевидно зрадив бідноту, а навіть став згодом уповноваженим з боку заможників. Це так обурило селян, що вони зробили замах.

Тепер справу розсліджено і її знову розглядатимуть у суді.

Врожай і сільськогосподарські машини.

Врожай заповідається гарний. З Одещини пишуть, що в звязку зі жнивими загострилася справа про постачання села манільським шпагатом, якого бракує. Без цього шпагату неможливо вжити жнивирські машини до збору. Запаси шпагату невеликі і їх будуть відпускати за карточками. Коли не достануть шпагату, жнивирки будуть спочивати а врожай збиратимуть косами. Окружний виконуючий комітет Одещини подає до відома, що для збору нового врожаю потрібно жнивирок 1300, віялок 2800, молотилок 1150. Цілком постачати село машинами неможливо.

Спільництво.

Довісь селянина).

В єднанні сила говорять — а спільництво, кооперація це найкраще єднання. Сильніше від політичного.

Поступова преса повинна багато писати про спільництво. І вся українська преса повинна тому питанню присвятити багато місця.

Завданням спільництва повинно бути: знищити український надто викоханий індивідуалізм і плекати товариське (соціальне) почуття, розвивати самопоміч. Наше українське мужицтво ще не вповні зрозуміло вагу кооперації, любить ходити одиночком, не любить товариської, несвідоме того, що несоціальні народи, звір'ята, птахи і комахи вигибають. Українське мужицтво повинно вже раз зрозуміти, що його краща доля й сила лежить в спільництві та самопомічі. Зразком спільництва та самопомічі хай будуть пчолы та муравлі.

Ті малі та слабкі комахи завдяки спільництву мають неабияку силу та живуть в достатках як прим пчолы.

Наш дуже самостійний мужик повинен брати за примір пчолы і позбувшись самолюбства взятися до кооперації. Наш селянин повинен це знати, що спільництво оборонить його від визиску при продажі й купні. Через кооперативи (співдільні) мужик наш буде диктувати ціну на свої витвори та купувати знаряддя господарські, мануфактуру по цінах фабричних з добавкою коштів транспорту (перевозу). Спільництво усуне цілу хмару посередників-галапасів і все, що селянин потребує, буде дешевше. По наших селах в кооперативи споживчі, які мають завдання підготувати ґрунт під оснування сільсько-господарських кооперативів, але ці кооперативи ледви дихають й свого завдання не сповнюють. Самолюбство, брак довіря, не совісність склепарів, брак контролю, брак кооператорів — це причини, що кооперативи не розвиваються.

Брак капіталу усунеться, коли, усунеться вище згадані причини. Завданням кооперації повинно бути: єднати не капітал, але селянство, зєднається селянство — зєднається і буде капітал. В кооперативах повинні сидіти не склепарі, які вмють продати кавалок мила, сирник та тощо — але кооператори, які словом та письмом ширилиби ідею спільництва серед селянських мас та переконали наше селянство, що спільництво то дерево, на яким виросте сила, багатство, економічна незалежність українського народу.

Михайло Лаврук.

СЕЛЯНСЬКА СПІЛКА

Обговорює професійні справи українського працюючого народу.

Де сила?

Силою сільського і міського пролетаріату, цього, що живе тільки з праці своїх рук, є єдність, є солідарність. На тих двох підставах спочиває цілий професійний рух працюючих мас. І тільки тоді кляса працюючих може добре заступити свої інтереси перед хижацькою клясою капіталу, коли в робітничо-селянських рядах панує єдність і солідарність.

Спеціальні умови довголітнього національного гніту на українських землях, які опісля опинилися під Польщею, довели до цього, що професійні організації польського робітництва захоплювали задля браку окремих професійних організацій українського робітництва й селянства, під свій вплив українських робітників і селян і ставали чинником польонізації.

В ім'я робітничої єдності треба творити окремі професійні організації українського працюючого народу, бо тоді тільки може бути правдива солідарність, коли не має тини національної нетерпимости та пажерливости.

Сильні чи слабкі професійні організації українського працюючого народу стануть всежтаки більшою або меншою здоровою частиною міжнародної боєвої армії праці, якої не розідатиме внутрішня національна гризня і національний шовінізм пануючих націй.

Творення кількох самостійних професійних організацій працюючого люду одного народу і одної професії не є скріпленням робітної лави, але спробою її розбиття. В Польщі повстали під патронатом польської правниці католицькі робітничі професійні організації і є другі самостійні, в котрих члени, а особливо провідники є прихильниками, а то й діяльними членами польських соціалістичних політичних партій. Історія клясового і професійного руху виказує велику справність і спосібність до боротьби за свої інтереси тільки в тих других організаціях. Ті перші, хиткі, зрадливі, непостійні в боротьбі. Вони зродилися при жолобі клясово-соціального хрунівства і вірні своїм завданням розхитують єдність і солідарність працюючих мас.

Українське селянство й робітництво не мало до цієї пори своїх професійних організацій. Щойно півтора року тому назад повстал перша заводова організація українського селянства й сільського робітництва — «Союз Селянських Спілок» зі своїми місцевими організаціями «Селянськими Спілками». За короткий час потрапив «Союз С. С.» широко понести між українські працюючі маси думку про потребу професійної організації. Особливу увагу присвятив організації лісових робітників на цій території українських земель. Покарпаття вкрилося кількома десятками місцевих «Селянських Спілок». Селянство радо гуртується.

Та в тій хвилі вилізає з під зогнилої доски панської ласки

партія «Український Народний Союз» на чолі з дром Даниловичем і Стовпюком скликає на день 6 липня ц. р. до Косова віче, на яким ставить між іншими точку про «Справу заводою організації дарабників і бутинарів». Як відомо, «Селянська Спілка» є заводою організацією дарабників і бутинарів і в організації тих безмежно визискуваних уже зробила і даліше робити буде. дуже багато. Данилович зі своєю хрунівською компанією хоче внести також в професійну організацію українського селянства цього духа, якого старався поширити своєю політичною хрунівською партією.

Вони не розібіють професійної організації українського селянства, так само як не вдалося їм зтягнути його у свою сороміцьку «партію». Селянство знає, що його сила в єдності, але не в розбитті та соціал-або націонал-зрадництві.

Боротьба з визиском робітника.

В селах Френалівка й Ляшки вибух штрайк. Селяне не могли даліше за безцін продавати свою силу дідичеві, бо тих сил з недоїдання щораз менше.

Селяне тих сіл від прадідів віднаймали в дідича сіножать по $\frac{3}{4}$ морга для одного господарства. Перед війною платило одно господарство за це 80 К грішми і 10 днів легкої роботи, а 6 днів до стирти. Задатку давали 10—20 К. — 20—30 К давалося при перших сінокосах, а решту при отаві.

В часі війни і безпосередно по українсько-польській війні пани піднесли гололу. Визиск зріс. Від кожного $\frac{3}{4}$ морга віднаймленої сіножати ставав робітник, щоби вижати 4 морги пшениці, викопати 30—40 кірців бульби, 60—70 кірців бураків і 44 дні днівки. Трицять кірців бульби треба копати 8 днів, 60 кірців бураків — 10 днів, а кілька треба днів, щоби зжати 4 морги пшениці? Дорахуйте до цього 44 дні днівки. Щоби луку скосяти для себе, треба 2 сильних косарів, на збірку другого сіна других двох. Громадильників треба 4, а до складання і пересушення треба нових двох. Все те разом виходить на 120 днів праці, деколи в найгорячіший день, за який селянин давби два й три дні праці. Але панське мусить бути перше, бо інакше — чим годуватимеш корову, однуку твою і твоїх дітей кормильницю? Ти в неволі, в панщині і мусиш.

Щож дістає селянин за свою роботу?

За два рази збору 7—8 копиць сіна і отави по три метри.

Хто в паскар? Хто терпить визиск і здирство?

І тому селянство рішило штрайкувати, щоби добути хоч трохи кращі умови праці. Пан спровадив собі робітників з Курович. «Союз Селянських Спілок»

звернувся до селян з зазивом, щоби витримали в боротьбі, щоби обчислили свою працю і вибрали з «Селянських Спілок» уповноважених делегатів до переговорів з поміщиком. Окремо звернувся «Союз Селянських Спілок» до селян Курович і інших окружних сіл, щоби не шкодили селянам з Ляшок і Френалівки, бо тим шкодять також собі. Обнижуючи заробітну плату в однім місці, пани зискують таке обниження в інших місцях краю і зменшена заробітна плата, паде тоді на цілий край. Так шкодять одні одним. Брат братові. Селянин селянинові. Селянин собі.

Селяне з Курович працю залишили. Поліція залякує арештами. Списує часті протоколи. Боротьба йде. Час горячий. Селянство побідити мусить і мусить хоч трохи поліпшити своє життя-буття.

Витримайте! *Близький*

Про працю у Франції

В останнім часі тисячі українських селян зі своєї землі, що підпала під Польщу, виїжджають, куди очі женуть за заробітком, бо Польща цього заробітку їм дати не хоче і не старается. Гілані голодом землі, праці і голодом шлунок, погоджуються українські робітники-селяне на всяку працю і на всякі умови, щоби лишень прожити і перетягнути найгірші часи в надії, що минеться теперішня негода скоріше чи пізніше і безумовно.

Але й їх рідні і дальша сільська біднота цікавиться тими умовами праці, які панують у тих краях, котрі потребують допливу здорових робучих рук. Інформації таких не можна дістати ширші круги українського селянства, бо не мають так розвинутої професійної організації як «Селянська Спілка», котра моглаби отворити в тих краях, де купиться більша частина української заробіткової еміграції, еміграційні, інформаційні бюро, фіора правної порадки, короткотермінових позичок, посередництва праці, звязку і т. д. (всіх справ не перерахувати в такій короткій статті). Про те розвідуються і собі радять як уміють знайомі зі знайомими. Загал селянства темний у тій справі, безрадний на випадок виїзду, безпомічний у нещастю, хоробі, в культурній потребі і т. д. «Союз Селянських Спілок» є ще за молодою організацією, ані не має відповідних фондів, щоби виконати хочби частину тих завдань, які вже сьогодні до загину потреба принайменше зачинати виконувати. Наше т. зв. «громадянство», що так гарно декламує про свою любов до народу — поставилося до цієї першої професійної організації широким українським працюючим мас, коли не ворожо — то дуже байдуже. А всежтаки це є справа першорядної ваги...

Щоби принайменше в частині помогти українським працюючим масам — подаємо оце деякі інформації про заробітні умови праці у Франції, які вдалося зібрати принагідною дорогою.

До Франції можуть наші робітники їхати за контрактом і без. За контрактом праця звичайно дуже тяжка, але є тільки одна з цього вигода, що робітник відразу стає до праці і не тиняється. Контракт заключають на пів або й на цілий рік. По тім речинці робітник може свобідно шукати іншої роботи або остати при контрактній.

По фабриках і копальнях у Льотарингії платня за годину є по 1.80, 2.00 і 2.25 франків. Осьмигодинного дня праці немає: працюють і по 14 годин в добу. В Парижі можна заробити вдвоє тільки. На загал у Франції брак робітників. Дуже багато робітників знаходить роботу при стаціях коло ношення пакунків. Праця тяжка, але подекуди добре платна. Тут може некваліфікований робітник заробити від 2—6 фр. за годину.

Багато робітників запотребовують при лісових роботах. При лісових роботах є дешев-

ше життя. Платня від 500—600 фр. місячно. Теслі заробляють по 5 фр. за годину. При цьому всьому не треба забувати, що дуже часто наш робітник тратить роботу по причині страйків, які тут вибухають доволі часто, особливо при частім спадку французької валюти. Тоді французькі робітники примушують чужоземного робітника до залишення праці. Богато чужинців є зайнятих шоферством. В Парижі є до 3000 шоферів з емігрантів з бувшої російської імперії — Українців і Москалів.

Для жінок: Жінок радо приймають до домашньої услуги при реставраціях до миття посуду, підлоги ітд. Приємніше заняття є при фабриках перфум, коло ліплення пуделок, текстур ітд. Богато жінок заробляє вишиванням. Початкуюча робітниця заробляє від 300—400 фр. у місяць.

Великий брак відчувається різних робітників, особливо в подудневій Франції, де вмирає поволі населення і треба багато рук до праці на рілі. Французьке правительство думає спеціально над полекшенням для цього рода робітників.

Є околиці, де українським робітникам іде дуже добре, але є околиці, де дуже зле. Про поміч тим робітникам можна буде думати щойно тоді, коли ціле селянство в краю поставить на сильні ноги свою професійну організацію. Тоді вона зможе хоч у деякій мірі постояти за правами укр. робітника на чужині і зможе йому допомогти інформаціями, чи в культурних потребах.

Ще раз підкреслюємо: в організації і силі і добро. **М. Ш.**

З союзу селянських спілок. Хруні шаліють.

Коли ми Гуцули в с. Довгополі, п. Косів взялися до організації в «Селянських Спілках» перед вишком «Галицької Спідки» п. Шерфів, то стрічаємо на переді нашої боротьби багато ворогів і хрунів, котрі шаліють. Не дивуємося ніяк, що перешкаджають, але молодському наказному вийтові Федери Дмитрашеві, котрий недавно став вийтом, не з нашої селянської волі, але з ласки панської. Ми рішуче підтримали товариську солідарність і не залишимо розпочатого діла! Ми вже розумієм вагу організації «Селянської Спідки». Про неї ми вже віддавна мріяли, бо знаємо, що тут лише спасемося від усякого вишиску і гнету. Дня 7 квітня ми зійшлися до хати Миколи Дмитраши, щоб дещо нарадитися що до витримання дальшого стрейку силою дараб. Ми читали «Громадський Голос» і зраховували, кілько маємо ворогів і злих духів проти нашої тяжкої праці. Прибув до нас ще т. Семен Шекерик з Перехрестної, котрий нам докладно зясував організацію «Сел. Спідок». Прибули до нас і п. Шерфи, щоб ми погодилися що до сплавів дараб. І на услівя Шерфів ми рішучо запротестували і не погодилися на їх платні.

Зараз щасливо ми розійшлися домів. Але хруні шаліють всеодно так як той Іван Рило, що має всяку міць і може вскакувати в кожного. Проти наших змагань став вийт Федір Дмитраш. Зараз на другий день пішов на постерунок в Устеріках і замельдував там ні сеї ні тої: що Семен Шекерик провадив віче в Довгополі. Але жандарм переконався, що в Довгополі жадного віча не було, лише коротка нарада що до «Селянських Спілок».

Видно тут з того таке: що цей молоденький вийт шукає вихлясом щастя всюди в панів.

Вийтовчу! Тепер вже не ті часи, що були трохи вперед, що як ви сідали за стіл, то розперізувалися. Майте гадку! **Гордий Гуцул.**

Що діється в Польщі? Проекти зміни конституції.

Обовязуюча на папері конституція в Польщі ухвалена тільки що перед 5 роками. Ні одна постанова цієї конституції не увійшла в цілоти в життя. Не дотримувалися її на практиці ні правительств, ні сойм, не згадує навіть про менші влади, котрі просто кричали: «конституцію сховайте собі до кишені!»

Але польські «демократи» й моралісти замість старатися, щоби постанови цієї конституції перевести в життя, ста-

раються якраз навпаки — змазати навіть з паперу ті маленькі свободи, які обіцяв дотеперішня конституція. Польські партії ідуть на перегони в провктах зміни дотеперішньої конституції. Одні з них явно, а другі скрито, хочуть скасувати останки прав селян і робітників, а закріпити владу буржуазії і шляхти. Та нахабність польської буржуазії ще більше роздражнює польські робітні маси, котрі до тепер у своїй більшості ще вірили, що Пілсудскі це остоя польської демократії. З тої омани польські працюючі вже визволюються та не вірять у ніякі користи з буржуазних конституцій.

Український працюючий народ не ухвалював для Польщі конституції і не буде її міняти. Він несподіється ніяких благ від чужих конституцій,

Як хоче Вітос?

Заступники польського кулака з партії «Піста», якій проводить Вітос, ствердили, що польська конституція з дня 17 березня 1921 р. має браки і тому бажають перевести в ній деякі зміни, а в першу чергу домагаються, щоби президент змінив своїм декретом виборчу ординацію до сойму. Отже: число послів 300, з цього числа 50 вибраних з державної листи. Число сенаторів не більше як 75. Виборчі округи в Польщі повинні бути одномандатові, тільки на кресах кількомандатові, (аби не пропадали голоси польських колоністів) міста, що мають більше як 15 тис. мешканців, мають разом творити окремі виборчі округи. В округах кількомандатових є допускаєме бльокування кандидатських лист. Голосування має відбуватися на призвища, а не на нумери лист. Кандидати, яких партії в минулім соймі не мають 15 послів, мають свою кандидатуру поперти підписами 1000 виборців наперед, або зложити 2000 золотих кавці. А правдивість підписів має бути стверджена судово або в нотаря.

Коли кандидат при виборах не дістав 1000 голосів, 2000 зол. пропадає для скарбу.

Лікарі, що взнали хоробу польської конституції, приписують їй такі лікарства.

Засаду пропорціональності при виборах до сойму счеркнути (в § 11). Голосувати може тільки горожанин, що скінчив 24 роки життя. Кандидат на посла мусить мати покінчених 30 літ. Президент Польщі має право видавати декрети з вагою закону в часі бездіяльності сойму крім справ бюджету, контингенту рекрута, затягування позичок, накладування податків, означування монополів, мит та змін що до системи грошевої та законів про самоврядування. Ті декрети треба предложити соймові 14 днів після його скликання, бо инакше втратять обовязуючу силу. Сойм може їх уневажнити більшістю трьох п'ятих голосів, при присутности принайменше половини всього числа послів.

Польські куркулі дуже лакоми і на гроші і на владу і не перебирають у засобах — як бачимо.

Податкова амністія.

На засіданні польського сойму дня 23 червня посол Вісліцкі говорив, що податкова шруба в Польщі є за висока, що начальники податкових урядів на-

сміхаються з податників, не рахуючись зовсім з їх засобами. «Бо звідки взяти гроші на податок?» — питає п. Вісліцкі. — Польща — говорить він дальше — є одиноким красм, у яким припадає всього три доляри гроша на голову. Як за часів марки польської було за багато банкнотів, так тепер є за мало. При того рода положенні нема звідки взяти гроші. Тому посол сподівався, що теперішній міністер скарбу Клярнер прийде з просктом податкової амністії для тих платників, з котрих нема як стягнути податку, ані не мають уже в хаті мебля пригожого до фантування».

Стільки цей посол. З нашого боку замічасмо, що українському селянинові за деякий час не треба буде тої амністії. **49**

Вони судять!...

Вже цілий місяць судять у польських судах у Львові бувших членів української військової організації. На лаві обвинувачених засіло перед польським трибуналом 12 молодих Українців, з котрих одні призналися, що вони є українськими революціонерами, призналися до закинутих їм актом обвинувачення вчинків — інші — попали перед польський трибунал в наслідок спеціального поліцейського допосу в Стрию та як жертви поліцейської «спренжистості».

Розправа дуже цікава. Нагадує такі розправи над російськими і польськими революціонерами під царатом. На розправі виходять помімо волі польських суддів такі порівняння. Навіть у мові кінцевій пана прокуратора можна дослухатися тону і способу несогірших прокураторів і оборонців закону за часів бувшої російської імперії.

Судять молодих людей, студентів, селян і робітників за державну зраду, тобто за злочини з §§ 58 і 59 к. з. Акт обвинувачення закидає їм три напади на польське державне майно. (Тут слід пригадати, що ті польські революційні організації і їм подібні, до яких належав теперішній маршал Польщі Пілсудскі, недавній президент Войцеховскі чи хочби теперішній проф. Мосціцкі — улаштували напади не тільки на царське добро, але й на його чиновників).

Перший напад на поштовий віз мали обвинувачені виконати дня 30 травня 1924 р. у Калуші. У возі була тоді готівка 80 тисяч золотих. Цей напад не вдався. Дня 28 листопада 1924 р. мали вони знов острілювати поштовий віз, що їхав до Калуша, але тим разом грошей не віз. Другий напад виконали вони на поштовий віз у Львові дня 27 марта 1925 р. в білий день, над вечером, на головній почті у Львові. Напад був незвичайно смілий і вдатний. Тоді мали забрати 32.520 зол. Накінець третій напад мали обвинувачені виконати в ночі з 17 на 18 липня 1925 р. на касу Повітової Ради в Долині. Касу мали розбити і забрати 8000 зол. Тому крім головної зради закидає акт обвинувачення всім обвинувеним ще й злочин рабунку з § 192 к. з. Деяким з обвинувачених закидають ще порушення публичного спокою, а одному з них Дубаневичові ще й злочин убивства, бо він мав застрілити поліцає.

Акт обвинувачення зазначає, що всі ті напади організувала Українська Військова Організація, що всі вони мають політичний підклад, бо здобуті гроші йшли не на особисті потреби тих, що нападали, але на потреби української революційної протипольської організації.

Обвинувачений **Володимир Ляшул** до вини не почувається і заперече виконання закинутих йому злочинів.

Обвинувачений **Іван Паславський** признає, що належав до української військової організації. Він говорив:

«До вини не почуваюся. Вчинок, який закидає мені акт обвинувачення, я виконав на

приказ моєї організації і вважаю його як бунтарський старшина української галицької армії і член української нації національним обов'язком. Почуваюся до обов'язку подати причини, які спонукали мене до цього вчинку. Вже в гімназії в Ярославі побачив я те недобре відношення учеників Поляків до учеників Українців. І хоч по моїй думці молодіж без огляду на рідництво нації, походження чи релігії повинна себе любити взаємно, помагати собі спільно, читаючи разом твори Міцкевича, Словацького і інших, що голосили свободу кожній нації, то такої любові я пам'ятаю мало, але остало мені в пам'яті, як на Українців показували з погордою: «то Русин, то Січинський, то гайдамака, он смерді хлопцем». Покинув гімназію і пішов на війну. Боротись разом Поляки і Українці як люде, що мають у серцях однакові ідеї: **вони вільну незалежну Польщу, а ми вільну незалежну Україну.** Я тишився, коли в нас утворився легіон українських Січових Стрільців та проголосив боротьбу за самостійну Україну, а Поляки тишилися, що в них є легіони, яких метою є боротьба за незалежну Польщу. І всі ми вірили, що пролита кров дасть які корисні наслідки. Доля сириняла нам.

З вибухом революції по укладку царату і Австрії переняли владу у Сх. Галичині, як одинкові господарі на укр. землі — Українці. Та радісна вістка розійшлася по всіх закутках, де тільки були Українці і кожний старався як найкраще вернути в рідні сторони. Між ними вернув і я. Та тут стрінув мене важкий удар. Ті самі люде, з котрими я цю цю йшов боротися, з котрими я мріяв про краєві часи для наших народів, ті самі, з котрими ділився послідним кусником хліба підчас гурганого вогню над Півною, **ті самі, котрі ще недавно тому угиналися під чужим ярмом — вбивають у груди моїх земляків, моїх братів, моїх сестер, вістря багнету.** Ті самі люде заперечують право життя, право існування моєму народові і відбирають це, що самі досягли.

Я став у ряди укр. гал. армії в обороні рідної землі. **Я мусів бачити в Поляках своїх дорогів; родиться стара ненависть.** Я підчас світової війни не стрічав такої ненависті між ворожими військами, яку я стрінув у нових противників. **Народ, який рівночасно з моїм народом підняв прапор незалежності, знущається над полоненими та убиває масово спокійних громадян.** Українське військо зберігає у Львові спокій і порядок, а польські громадяне стріляють навіть до тімн. учеників.

Мене приділено до 6 бриг. УГА. беру участь в боях на фронті Рава Руська-Немирів-Яворів і протиставлюсь тим, що хотять накинути кайдани моєму народові. І бачу на власні очі жахливі факти. Двох моїх товаришів, а то Слука та ще оден, котрого нині не пам'ятаю, попадають в польський полон в Горинці; польські жовніри здирають з них черевки і так босо по снігу женуть їх більше як 12 км. до Любачева і там над ними знущаються. В другому бою під Сухоховом над Сяном попадає в польський полон, нині вже незнаю мені назвиська, стрілець, котрого на другий день відіслано на українську сторону побитого, цілого в синцях і пораненого. А я і до сьогодні не чув на жаль, щоб якась власть судила тих, що це зробили. Польська Нач. Кмда, уживаючи підступу не тільки супроти нас, але і супроти цілого світа, висилає на нас армію Галлера, забуваючи про зобов'язання польського уряду, що армія ця не буде ужита проти Українців, а тільки проти большевиків. Задля браку муніції уступаємо до Збруча. В нашій країні запанувала страшна неволя. Тюрми заповнюються спокійними громадянами, їх в'язять за те тільки, що сміли любити свою землю.

Як багато інших, і я опинився за Збручем, та беру участь у поході на Київ; хорю два рази на тиф. В квітні 1920 р. попадаю в польський полон враз з частинами УГА. По трьох тижнях побуту в таборі у Фридрихівці зачинають нас вивозити до других таборів транспортними. Без ложки страв, без води, заплембовують нас у тягарових вагонах та через три дні їзди ваговів не відчиняють і так везуть голодних до Стрия і до Тухолі на Поморю. Відносини в таборі тяжкі, харчують нас переважно гнилими оселедцями. Я втікаю з кількома товаришами до Чехії. Заграницею голошуся до Нім. Яблінного. Там застав я вже перших збігців з табору в Тухолі і від них довідався я про страшні відносини в таборі і про смерть четара УГА Ярославича. Польський жовнір намовив його до утечі з табору, обіцяв поміч, а потім в підступний спосіб застріляв. Від збігців чую про ті страшні відносини в краї, про карні експедиції, про кон-

скрипцію, про вибори та про в'язнення. Інтерновано понад 20.000 цив. населення, яке гине масово від епідемії тифу. Підчас виборів держать в'юрмах понад 50.000 укр. горожан цілими тижнями. Українських урядовців проганяють з посад, замикають укр. школи, проганяють або переносять на чужину укр. вчителів. Злочинна рука хоче знищити укр. інституції. Під дім «Просвіти», під Т-во ім. Шевченка у Львові, під дім «Союза» в Станиславові, під укр. гімназію в Долині підложено бомби, а поліція до них не зайшла вишпиків. З газет я довідався про смерть Бессарабової, видітання мостів, підпали.

На вид таких жахливих картин, відносно мого краю, я уважав, що безчисно сидіти на чужині це просто гріх. Я рішився вернути з еміграції до краю. Звертаюся до польського посольства в Празі і прошу о документи. Та документи я не дістав. В посольстві сказали мені, що вони нам документів не дадуть. Я вернув неслетально до Станиславова. Тут доповнилася мені та страшна, але правдива картина про останні вшадки. Польська влада по розпаді Австрії застала в Галичині 3.662 укр. шкіль. а 1.630 польських шкіль; та вже з кінцем року 1921 було укр. шкіль 1900, а польських 2.948. Отже 2—3 частини українських шкіль знищено.

На других українських землях під Польщею відносини що до шкільництва ще погіршилися. І так на Волині, де Українці за українських часів мали 1.500 шкіль на 100 польських, не мають тепер ні одної української школи.

Не краще представляється сирва українського університету.

Для оправдання себе перед заграницею уряд від часу до часу видивляв справу укр. університету, а навіть признавав місце осідку для українського університету в Кракові. В 1922 р. польський сойм ухвалив навіть закон, після котрого сирва укр. університету має поладнатися на протязі 2 років. Дотепер минув вже 4 роки, а український університет ще не побачив денного світла.

Страшною видається мені також аграрна політика. **Добробоземельє і безземельє селянство Західної України пухне з голоду заля браку землі, а уряд спроваджує кольтоністів-мазурів.** Виснажене голодом українське село обдаровано великими податками і данинами та примусовою асекурацією крім української ще і в польських агенціях. До експлуатації лісів, до праці по фабриках спроваджують кольтоністів, а в нас тисячі безробітних Українців.

Покладено свою руку також і на церкву. Заведено польську мову в парохіяльних урядах, на Волині сконфісковано кількатор церков та переіменовано на костели. Політичної свободи власті не визнають. Права зборів майже не існують, скрізь самоваля урядових чинників. Одиною трибуною є сая розправ. Це були вісти, котрі мене стрінули на привітання рідного краю.

Так перебув я 3 дні в Станиславові. Третього дня, то є 28 листопада повідомлено мене, що маю порозумітися з 4-ма моїми товаришами і дістав приказ від моєї організації, що нас 5 має сконфіскувати поштові гроші, котрі підуть зі Станиславова до Калуша. Послушний приказові, порозумівся я з моїми товаришами, вечером купив білет і поїхав до Калуша. — В Калуші коли висів я з потягу і вишшов на місце, де стояли фіякери, почалась з невідомої для мене причини стрілянина.

Предс.: Не знаєте, чому стріляли?
Обж. Не знаю. Наш плян не вдався і ми мусіли вицофатися. Була темна ніч. Я околиці не знав, але оден з нас знав ту околицю і ми під його проводом над раном зайшли до якоїсь хати, де переспали ми до рана. Рано прийшов до тої кімнати, де я спав, оден з товаришів і сказав, що автом приїхала поліція і що ми мусимо втікати. Вискочили ми через вікно і почали, відстрілюючись, утікати в поблизькі корчі. Коли по кільканаятих кроках корчі скінчилися, ми заміряли перейти ріку Лімницю вброд, однак погоня, котра була за нами на 300—400 кроків, зачала нас обстрілювати так, що ми мусіли цофнутися на чисте поле. Коли віддалилися ми на 500—600 кроків, побачив я перед нами поліція. Я бачив наше тяжке положення, перед нами поліція, за нами погоня і я зрозумів, що уратуватись нам усім буде неможливо. Дятого я рішив відлучитися від моїх товаришів, стягнути на себе переслідування поліції і тим способом удається може улекшити утечу моїм товаришам. І так сталося. Товариші уратувалися. Мене в селі Блюдишках обскочили зі всіх сторін поліція, там мене арештовано і запроваджено на постерунок. За якусь чверть години приїхали автом поліція

і агенти, котрі уважали за перший свій обов'язок накинутися на мене і мене тяжко побити, що повторювалося кілька разів. Пізніше відвезено мене автом до Калуша, де почалося поліційне слідство. Ту зазначаю, що підчас поліційного слідства мене тяжко побили агенти Добрудзький і поліція Калушська.

В судових актах повинні бути моя фотографія з побиття і протокол лікарських оглядин.

Так представляється мій вшнок. В очах наша прокуратора я бандит. Але для всіх людей, що знають, що то є воля, свобода і незалежність народу і як поодинокі члени цього народу хочуть її здобути — то я не бандит.

В страшних часах психічного занепаду в таборі і на еміграції, коли я бачив руїну моєї держави, то я не поплив в розчужку і споминуючи великих революціонерів і будівничих Польщі, я малій чоловік пішов їх слідом.

Я поступив подібно, як радив поступати Італійцям у їх визвольних змаганнях ваш побільний пост і пророк Адам Міцкевич. Я поступив так, як поступав колись ваш перший маршалок Польщі, ваш національний герой и. Писиф Пилсудскі.

Я не бандит, панове судді! Я карний член моєї організації, виконав тільки її приказ.

І прошу мене судити не як бандита, але як члена українського народу, довіра української армії, що виконував приказ своєї організації для добра Українського Народу. Я робив це, що зробили ти, що з гордістю тепер споминють:

...zuciliśmy swój życia los
na sto, na stos.

(Дальше буде.)

3 ЖИТТЯ села й міста. 3 вічевого руху.

Печеніжинська республіка. В Рунгурах, п. Печеніжин гурток товаришів, членів УСРП заповів селянське віче на день 6 червня ц. р. Але правительство печеніжинської республіки, сиріч староство польської Жешчосполітей на кресах вже другий раз заборонає віче резолюцією, що особн. скликаючи віче не мають у влади довіря і не дають заперуки утримання публічного спокою і безпеченства. Нікливо, чи повинні ці особи старатися о довіря наша старости, чи староста має слухати як урядник цього, що йому каже його польська конституція. Бере-ж за те ладну пенсію, що йде з хлопських податків!

Шкода, що староста не жадає живої гарантії, чи закладників. Коли староство боїться нарушення публічного спокою, то чомуж не боїться хрунів з шайки хлібоїдів, що вештаються по повіті з наказними війтами, побережниками, поліцією, заганяють селян та крутять їм юра. З цього свинства більше забурення публічного порядку в повіті можливе. Бо вони пану польському старості за кусень ковбаси також сунуть юра і дурять його здорово тим, що нібито селяне за Польщу і за польського старосту в огонь скочилиби й на войну готові, з ким би то не було.

Таке ошуканство, то хто знає, чи не є більше забурення публічного спокою, як сама безправна, супречна конституції заборона віча через польського старосту в Печеніжинській республіці.

Кріс.

ЗАДУШНЕ ЯЙЦЕ В РУНГУРАХ пов. ПЕЧЕНІЖИН.

Хотіли собі знести польські державники через якогось заволоку-хлібоїда в нашій селі яйце.

Знають ласі на варшавську ласку панове, що біда в народі велика і нужда дуже притискає. І думають, що такий обдертий з усього до голого народ, в усяку петлю дасть себе засилити. Бо біда в нас велика. Бо заробітків в лісі нині мало і дуже мізерні. Живуть Рунгурчани з дня на день і голодують. Але такі кириничкові не підуть на руку. Бо всеодню знаємо, що то ошуканство. Польська держава не має сили облекшити своїм робітникам-Полякам і хто каже, що Поляки всьо дадуть, коби лиш записатися до хлібоїдів — здорово дурить. Вони дадуть, але тільки тим з гори хлібоїдам, котрі тепер простий народ снопами перевезаними на фірах Полякам до стодол, до сараїв мають повідвозити.

На порохнавих вербах грушки нам обіцяють, неначе за дурнів нас мають. Незадовго будуть ще більше дурити. Досить чорних круків стає і помагає тому паршивому ділу, але

то все даремно. Цілий народ можна тільки тоді потягнути за собою, коли він цілий осягне і соціальну волю. А так не заманите, не здурите, самі себе ошукуєте — польські верховоди теперішньої польської держави. Хлібоїди вас добре коштують, але користі з них не буде.

СВЯТО І. ФРАНКА НА ВОЛИНСЬКИМ СЕЛІ.

Глиньск, пов. Рівно. В неділю 6 червня ц. р. в місцевій «Просвіті» влаштовано вранішню академію присвячену пам'яті І. Франка, з нагоди 10-літньої роковини смерті Каменяря українського національного відродження і борця за соціальну волю українських працюючих мас. В 4 год. саля п. Вогралика заповнилася селянами з Глиньська і з доколицьких сіл. Про життя і творчість І. Франка розповів студ. О. Басовень. Місцевий хор проспівав кілька пісень. Описав Х. Куцевий відклямав вірш Франка п. з. «Наймита» і В. Петрук «Пролього до «Мойсея». Реферат, спів і деклямації приймали присутні гучними оплесками. Користь для селян з цього велика.

Глиньський.

ЩО ПОЛІЦІАНТ, ТО КРУЛЬ!

Рівне. Дня 28 травня послала Рівенська «Просвіта» одного з робітників налити на вулицях міста оголошення про свято І. Франка. Служачий, наліплюючи оголошення перед головним поліційним комісаріатом (участком) не звертав на себе нічної уваги, хоча оголошення це читали й старші й молодші поліційанти. Оголошення відруковано українською мовою. Та одначе в другому комісаріаті найшовся якийсь знавець законів і конституції, старший шовковник, який заарештував відразу робітника і обвинувачуючи його в комунізмі, склав протокол за розліску афша, надрукованого лише на українській мові. Правда, через декілька годин робітника звільнено, одначе такі порядки і поліційна практика дуже характерна для кресової поліції. Що в одній половині міста «дозволяно», то в другій половині, на інших вулицях «не дозволяно». Що вже й говорити про села та містечка. Там що поліційнт то круль, а вже про вищих то немає чого й говорити.

Панас О.

ПОЛЬСЬКІ ЕНДЕКИ.

Бугрин на Рівенщині. Наше село, що лежить на самій Горині, уявляє якесь сонне болото, де й людей немає і інтересів ніяких. Селяне темні, бояться кожного шепотіння й всюди стараються бути не тим, чим є. Уже здавна хотіли ми відчинити бібліотеку-читальню та наші панічки, трохи освічені та образовані бояться й говорити про читальню. Ті, що працюють у громаді, то такі сидки польські, що й лишніх не треба. Схаменіться! Працюйте над собою. Бо хочби ви й лежали перед Поляками, то всегати їм не станете любі і волі вони вам не дадуть.

Свій з над Горині.

ЯК ГОСПОДАРЮЄ ПОЛІЦІЯ?

Зароболь, Олександр, гром. на Рівенщині. На Вознесення прибули до нас поліційнти, щоби робити слідство в справі винокурства. Коли дещо зі своєї праці закінчили, то розсілися і почали балакати — посеред села, де звичайно збираються наші люди. Коли переходив біля тих поліційнтів оден з наших молодих хлопців, то поліційнт, здивований, що хлопець сказав йому «Здравствуйте», почав кричати: «Що то?! Длячого шапки не здеймуеш? Чому не мувіш дзень добри, альбо хвала Пану Христусу!» і почав крити хлопця самою звичайною кацапською лайкою. Того дня побили поліційнти: Льонку Котюка, Івана Воробя, Василя Дідуха і інших селян, що займалися винокурством. Рівнож сам комендант постерунку, допитуючи Давидюк Ярину в справі віднайдення потайної винокурні, стріляв до неї з револьвера, а потім як догнав, то збив її по лиці, що аж пару день лежала. Одним словом наша поліція бе, а чи має право?

Свій.

ФАБРИКАНТСЬКИЙ ВИЗИСК.

Бабни, Рівенського повіту. Є в нас панська цукроварня. Щоби постачати їй буряки для виробу цукру, колишні директори цукроварні через своїх агентів почали накручувати селянство повітів Рівенського і Здолбунівського, аби сіяли буряки і постачали їх цукроварні. Умови, які представляли ті агенти і самий заряд цукроварні, були досить вигідні для селян і при теперішніх податках (коли тільки й давай панам гроші) одержати мішок цукру чи гроші по ціні мішка цукру за десятину засіяних буряків, була річ непогана. Одначе всі ті, що сіяли буряки для цього заводу на своїх надіях завелися. Буряки здали до цукроварні, а за грішми ходи й ходи! А це для селян з далеких сіл майже неможливо. Одначе селяне че-

кали. Ого недавно зібралася ціла громада селян, яким завод вишен гроші за буряки і звернулася до заступника директора цукроварні о виплату належних їм грошей. Пан директор відмовився виплатити гроші, мотивуючи відмовлення своє не то браком грошей, не то відсутністю вищого директора. Селяне після кількохгодинної розмови, заявили що подадуть на дирекцію цукроварні скаргу до суду. Спритний директор одразу запропонував селянам і свого адвоката, який буде вести справу селян в їх користь проти цукроварні. «То єст адвокат пан Келюс — бардзо поржондн!» Коли селяне почали кричати, що самі знають, до якого адвоката звертатися, то директор дуже зацікавився, якого то саме хочуть селяне адвоката. Прикликавши поліційнта, вказав йому на одного з селян, у якого буда візитівка адвоката України Багринівського. Поліційнт відразу почав робити допит, розшуквати того селянина: що і як, фамілія, заняття й т. ин. Обурен такою провокацією директора селяне, ледви що не дожили того директора, але ані грошей, ані цукру не одержали. Так то визискується на кождому кроці наше селянство для панських кишень.

Мелітон Р.

ЯК У НАС КЛАСИФІКУЮТЬ?

Яворів. В ч. ІІІ «Діла» з 15 червня ц. р. виклала управа прив. коєдукаційної гімназії М. П. Г. в Яворові поіменний спис тільки двадцятьох учнів, що склали іспит зрілости, а нарочно промовчала, що з записаних з початком шк. року 38 учнів відпало аж 18 учнів, отже майже половина всіх учнів! Два учні виступили з невідрадинх умовин, одного виключено з невідомих причин, сімох учнів спалено при класифікації, одного при письменим, а двох при устнім іспиті, разом спалено десять учнів. Чотирьом учням дав проф. п. Зандель, Жид, з польської мови, а одному директор п. Чайковський з математики поправку, яких можна вважати, як вони самі кажуть, також за «спалених». Порівнюючи з вислідом іспиту зрілости в прив. гімназії УІГ в Рогатині, поміщенім у згаданім числі «Діла», показується, що в рогатинській гімназії перепало тільки трьох учнів при устнім іспиті на 32 учнів, а в Яворові аж п'ятнадцять учнів на 35 класифікованих учнів!

ДО ЧОГО ТАКА РОБОТА?

З 15 на 16 травня появилися на Підгір'ю в Коломиїщині відозви такого змісту: «Проч з буржуазним третим маєм! Проч з радикалами-угодовцями! Проч з буржуазною Польщею! Хай живе радянська Польща! Хай живе радянська Україна!»

Ну й добре! Ми не згадуєм про це, що сам клич «проч з буржуазним третим маєм» без муравельної праці для добра народу зовсім українським працюючим масам не приносить користі. Врешті таку боротьбу з польським «третьим маєм», як сам крик «проч» уважаємо ми соціалісти-радикали Коломиїщини смішною. Ще не вистарчить сказати «проч!» Треба робити проч. А до цього робити — в лівих угодовцях, що розкидують усі ті «прочі» нема ані охоти, ані знання. Це видко ось хочби з цієї відозви. Є в тій відозві пусті слова: «проч з радикалами-угодовцями!» Скажіть, що соціалісти-радикали таке роблять, що можнаби називати угодою? Раз скажіть! В одно на біле говорити, що воно чорне — це не є доказом для розумних людей, що воно справді чорне. Для розумних людей треба доказати, в чім і з ким роблять соціалісти-радикали угоду. А цього ви доказати не можете. Хіба можна докоряти соціалістів-радикалів за те, що вони вказують, як московські комуністи роблять угоду з буржуазною Польщею, Францією, Італією ітд.? Хіба можна докоряти соціалістів-радикалів за те, що вони виступають проти передачі багатств української землі на визиск чужинського капіталу? Хіба можна говорити про «угодовість» соціалістів-радикалів тоді, коли вони виступають проти всякого визиску: і таке вони проти визиску цілої України цілою Москвою і проти визиску найманого селянського труду через жидівські фільварочні комуні, як отсе було з фільварком «Червоні Зорі»? Не можна!

І клич: «хай живе радянська Україна!» є по програмі УСРП. Тількиж УСРП є за справжнім переходом влади в руки рад. Ми є проти цього, щоби влада була в руках тільки міського пролетаріату, чи одної комуністичної партії, бо це в нас на цілій Україні доводить до панування московської, польської і жидівської жидівщини над масою українського селянства і робітництва. А з тим ми ніколи не погодимося. І тому ми є за радянською Україною, але не погоджуємося з тим, щоби ті ради виходили на підставі нерівного права голосування та на підставі Баденівської системи правоборів. Ми

бажаємо, щоби всі працюючі люди на Україні мали рівні права, без огляду на те, чи вони працюють на селі, чи в місті, чи плугом, чи молотом, чи головою. Тому ми кличемо: хай живе радянство як форма влади і проч з фалшованим радянством!

Так само не можна називати соціалістів-радикалів угодовцями, коли вони не кричуть: «хай живе радянська Польща!» Ми на кредит навіть кричати й хвалити не будемо. Наше відношення до буржуазної Польщі відоме,

і не покажеться ворожою до наших змагань. Не можна нас називати угодовцями за те, що ми не хочемо на своїх вічах говорити по польськи, так як це робить у Стрию посол Приступл. Ми обовязок організації польських працюючих мас переказуємо польським товаришам соціалістам, помагаємо їм по змозі, але в їх організації не влазімо, їх людей до своєї організації не тягнемо і щого самого вимагаємо, щоби вони робили у відношенні до нас?

Чи не правильно товариші?

М. Л.

ЧОРНА ХМАРА ПРОТИ СВЯТКУВАННЯ ПАМ'ЯТІ І. ФРАНКА.

Гуменець, пов. Львів. Є в селі о. Цюпка Гриць, що уподобнюється до свого єпископа. Подер перед громадянами лист, взиваючий до святкування пам'яті Ів. Франка і казав, що не треба збирати на пам'ятник, бо Франко був соціалістом. Тримайте роги, отче! Щось як Вадиліане співаете. І багато таких отців у нас, що плюгавлять пам'ять найбільших людей України, тому, що вони були з працюючим народом і працювали в соціалістичній, радикальній партії свій найкращий вік.

Отче Цюпка! Де є гроші, які ви зібрали на Рідну Школу? Пошукайте в кишени. Вже час!

ЩО З ТИМ СЕЛОМ?

Повеєрів (Щиреччина). В селі гарно розвивається кооператива. Працює в селі тов. Ярема Микола покінчений гімназист. Є молочарня і читальня. Село має 120 нумерів. Люде свідомі, але залякують його жандарми, які часто збиткуються. В часі попередніх виборів до польського союму село муслило (?) йти 4 км. до сусіднього села і голосувати на польську лісту № 2.

Мекіда.

РОЗДВОЄНЕ СЕЛО.

Колодуби (Щиреччина). Село має 250 господарств. Молодіж здеморалізована. До «Лу-гу» не тягнеться. Рішачий вплив у селі має наказний війт і жандармерія. Люде поділилися на два табори. Меншість посить молоко до своєї молочарні, більшість до Жидів, приватних жандарів. Перед війною будл тут чит. Качковського. Є і тепер трохи дурних прихильників старого і нового типу. Потреба в селі дуже багато організаційної і освідмляючої праці.

Соломенко.

Зі світа.

В Іспанії вибухла революція. В Парижі відкрито заговор проти іспанського короля Альфонса. Правительство фашиста Прімо-де-Рівери затривожилося. Про цього фашистівського невдачника в Іспанії оповідають скандальні історії. Ніде в світі не має він справжньої прихильності, а тримався тільки на силі багнетів. Оден з найбільших іспанських письменників виступив за границею дуже рішучо проти монархії і фашизму в Іспанії, виказуючи в своїх письмах дуже великі скандали і надужиття монархістично-фашистівської кліки. Ця справа була славна минулого року на весь світ. І тепер виявилось, що всидіти на багнетах довго не можна. Останні відомости які прийшли з Іспанії, доносять про поважні заворшення в тім краю. Після неславної «побіди» в Мароку замість лаврів, збирає правительство і монархія кроваве жниво в ріднім краю. Революційний рух зростає. Провідника революційного руху в місті Сарагосса генерала Агіллєро арештовано і переведено до військової тюрми в столичнім городі Іс-

пані Мадриті. Становище правительства захитане. В військовій гарнізоні в Валенції вибух бунт. Післане туди для здавлення бунту військо також збунтовалося. В Пармії хотіли арештувати 88-літнього генерала Вейлера. Але цей відбився. Іде поголоска, що б. президент міністрів, Унамуну приєднався до протифашистського руху. А сам король виїхав до Парижа.

В Англії вже повних два місяці продовжується могутній штрайк вуглекопів. Шістьдесят днів іде боротьба між працею та капіталом. Штрайк приносить величезні втрати не тільки робітництву, але також у ще більшій мірі капіталістам, котрі рішались з початку цю боротьбу за всяку ціну виграти. За половину виграної вважали вони це, що генеральний штрайк усіх робітників Англії з різних галузей промисловості і варстатів припинився доволі скоро. Тому думали, що за генеральним штрайком скоро припиниться також штрайк гірників. Але ошукалися. Кожний день приносить власникам копалень нові втрати. Їх копальні спочивають і вже два місяці не приносять ніяких зисків. Але це ще мало. Поволи тратять вони давно здобуті ринки, на котрих англійський вугіль находив постійний збут. Держави, які закупували в Англії вугіль, не можуть чекати на англійських капіталістів. Вони потребують мати вугіль до фабрик, залізниць ітд. Вони шукають за іншими доставцями, навіязують звязки з іншими державами. Це є великою загрозою для цілої вуглевої промисловості Англії на будуче. Тому також англійське правительство всіляко старається довести до порозуміння. Це, що Англія не продас тепер вугілля, відбивається на торговельнім білянсі Англії. Видко, що правительство щораз більше занепокоєне тим штрайком. Воно сильно підозріває, що гроші, які прийшли з Союзу РСР як підмога для штрайкуючих від професійних союзів, не походять з жертв робітників, але що гроші ті дає большевицьке правительство в агітаційних цілях. З того приводу правительство виписало кілька гострих нот до Москви, жадаючи припинення висилки підмог під загрозою зрвання дипломатичних взаємин. СРСР заперечила твердженням Англії і заявила, що навпаки СРСР і на далі не думає вмішуватися у внутрішні справи Англії. Англійське правительство на голос запевняє, що воно в тім спорі між вуглекопами і власниками хоче зберегти безсторонність, але на ділі тайком попирає капіталістів. Прем'єр Бальдвін заявив, що мусить стремити до цього, щоби завести тимчасово знову 8-годинний день праці в копальнях (до цієї пори був 7-годинний), бо тільки таким способом зможуть власники копалень виплачувати половині робітників цілі платні, а решті обнижені платні о 10 проц. Представники професійних організацій гірників в жаден спосіб не хочуть погодитися на продовження хочби тимчасове робітнього дня. Радше йдуть на часове обниження платень.

В Туреччині йдуть арешти з причини викритого на Кемалю Пашу заговору. Сам Кемаль Паша переслухує головних вождів заговору. Арештовано в самім місті Смирна до 300 осіб. У цілій Ту-

реччині до 1500 людей, з цього багато послів і військових. На загал заговорщики не мають прихильників в населенню. Проти Кемалю виступають тільки найбільш рішучо старовірці, реакція, котра хотіла би мати старі порядки. Особливо ворожо ставляться до Кемалю духовники. Вони добачують у тих новостях, які впроваджує Кемаль для себе небезпеку і тому бажали би його втопити в ложці води. Як бачимо — то клересюди однаковий. Поступу боїться і бореться з ним на смерть або життя.

У Франції повстало нове правительство під проводом Бріяна. Бріян стає оце вже десятій раз на чолі французького правительства. Найважливішою подією є те, що на міністра фінансів покликано „зрадника“ Кайо, якого в часі війни судили за зраду, а ще недавно так атакували в парламенті, що він зімлів. Він стає вже другий раз міністром фінансів на протязі одного року. Є це оден з найбільших знатоків фінансових справ у Франції. Його покликано також на заступника президента міністрів.

НОВИНКИ.

3 патріотичного загумінка.

Число 1. „Службовика“ за червень 1926 р. приносить такі відомости про господарку в фондції о. Фолиса в Скнилові, яку небіщик призначив на заложення садівничо-огородничої школи. „Службовик“ подає, що під опікунчими крилами п'ятох українських установ під оком „народніх“ провідників з 65 моргів підльвівського чорнозему продано 40 моргів землі першої якості (за те закуплено чомусь 160 моргів багна на ополі в Закомарю), а решту віднаймили так, що довели господарство до повної руїни. Цього року розв'язано умову з давнім наємцем і віддано новому, відкидаючи оферту „Спілки Українських Агрономів“, що хотіла фахово загосподарити фондцію та зробити її спосібною для утворення спершу садівничого курсу, а потім і відповідної школи. Кураторія п'ятох українських „народніх“ установ прив'язала „кращу“ оферту хіба лиш тому, що більше дає від морга. Але не в голові їй було те, що там на фондції має бути школа і для селян садівників і практична для молодих українських агрономів. І само підльвівське селянство потребує такого досвідного поля, яким мігби стати Скнилів, дошукуючи та досліджуючи за насінням найбільш пригодної городовини, розуміється при праці кращих агрономів. Цього господарського діла не матиме піднаємець, бо він мусить зовсім слушно видусити свій заробок.

Але як супроти цього виглядає культурно-освітна і господарська „діяльність“ українських народніх установ під оком „народніх“ провідників?

Буржуй в Стрию.

Загальні Збори кооперативної централі „Маслосоюз“ у Стрию відбулися в присутности 50 осіб. На зборах реферував, як доносить „Службовик“ — оден інженер-агроном, даючи вказівки, до чого змагати, щоби наш нарід зрівнявся з іншими народами на заході. Але погляди агронома не сподобалися українському матадоріві, який розлючений з диким

блеском у непевних очах перервав промову бесідника і остро промовив:

„Пане інженер, як голова союзу, де ви є службовиком, заборонюю вам даліше говорити, ви не смієте виявляти своїх думок“.

Розуміється, що таке поступовання „найвищої голови в нашій кооперації“ і нас обурює.

Але дивуємося! Чому оце редакція „Службовика“ так на пальцях ходить коло тої негарної справи? Чого скривати імена і прізвища агронома і його „пана“? Отверто з такими панами.

Демагоги ревуни.

Др. Степан Баран написав в ч. 142 „Діла“ знаменну статтю, в якій заступає погляд, що тільки така кооперація має вигляди на вдоволюючий розвиток, котра служить якомусь одному народові, одній партії, в якій немає поля для внутрішньої гризні, як ось це зроблено в Німеччині ітд., де є окремі католицькі, чи соц.-демократичні кооперативні організації. Тим самим заступає др. Баран таку потребу на нашім ґрунті. Др. Баран стверджує, що „в нас по війні ріжні партійні амбітники, а то й звичайні демагоги-ревуни зробилися нараз „кооператорами“ не для кооперації, а для користей партійних, а то й особистих“.

Дійсно правда. Хто бачив, як поведив себе в минулім році н. пр. ундівський діяч др. Теофіль Кормош на зборах Красного Союзу Кредитового, то може потвердити думку дра Степана Барана про демагогію-ревуństwo партійних амбітників для користей особистих. „Безумовно — лише др. Баран — гірше діється на долах, де та чорна руїницька демагогія має безпосередній шкідливий вплив на народні маси. І тут має др. Баран слушність. Доказом цього чорна робота отців духовних в Самбірщині, Львівщині, Тернопільщині і т. д. і т. д. Але чому др. Баран плює у своє гніздо і в нім сидить?“

ЯКЕ БУДЕ ЛІТО?

Ріжні пророки всіляко віщують погоду на цьогорічне літо. Наукові круги заповідають, холодне, хмарне й дощове літо. Як причину цього подають п'ятна на сонці, які показуються що 11-2 літ. Такі плями появилися в цім році і будуть тревати до кінця 1928 р. Дослідники виявили, що в часі ділання соняшних плям обнижується температура літа звичайно на 3 степені. Німець Адольф Бріскорн, якого віщування густо-часто (як запевняють) стверджуються, заповідає одначе на місяці липень і серпень трохи кращу погоду й більше тепла. Отже липень. Хвилями горячо, багато хуртовин, досить вогко, вітри, більше хмарно. Коло 3. липня хвилями вітри з бурями, дощами й градом. Зараз опісля краще. Біля 10. бурливо з сильним дощем, градом, вітром. Потім гарно. Біля 16. погода нестійна. Вітер, холодно аж до 19. Відтак трохи тепліше. На 23. неприємно і сильний дощ. Потім гарніше аж до 26. По 26 вітри, непогода і холод аж до 31.

Кращий є серпень. Горячий, з дощами й градом. (Так ніби кождий віщує!) З початку ліпша, хоч хвилями дощова погода. Біля 7.—10. сильні вітри, дощі, холод, град. Від 11.—14. хмарно. Коло 16. сильніщі дощі. Від 20. тепліше, навіть горячо. Останні дні серпня хмарні, холодніщі й дощеві.